

**БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ
НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ**

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЗВО «УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ»
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ**

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПСИХОЛОГІЯ ВИЩОЇ ШКОЛИ»**

Галузь знань	А «Освіта»
Спеціальність	А1 «Освітні науки»
Освітня програма	Педагогіка вищої школи
Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Компонент освітньо-професійної програми	обов'язковий
Мова викладання	Українська
Форма навчання	Заочна
Семестр	2
Кількість кредитів ECTS / загальна кількість годин	3 / 90
Розподіл за видами занять та годинами навчання	Лекції – 8 год.
	Практичні – 8 год.
	Самостійна робота – 74 год.
Форма підсумкового контролю	Екзамен
Викладач	Клочко Алла Олексіївна, Доктор психологічних наук, доцент
Контактна інформація викладача	klochko_alla@ukr.net +380(67)-426-15-48
Сторінка курсу на платформі Teams	Доступ надається в індивідуальному порядку

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета вивчення навчальної дисципліни – підготовка здобувачів другого (магістерського) рівня до ефективної професійної діяльності у сфері вищої освіти шляхом формування здатності на науково-психологічному рівні розуміти, аналізувати та враховувати психологічні закономірності навчальної діяльності, особистісного розвитку та міжособистісної взаємодії учасників освітнього процесу у закладі вищої освіти, ознайомлення з сучасними психологічними концепціями, діагностичними інструментами та прикладними технологіями роботи зі студентською аудиторією, формування умінь щодо психологічно обґрунтованого проектування освітнього середовища, управління групою динамікою та забезпечення психологічного благополуччя учасників освітнього процесу, формування основних компетентностей, необхідних для партнерської педагогічної взаємодії, прийняття відповідальних рішень в умовах невизначеності та здійснення консультативної діяльності у сфері освітніх і педагогічних наук, а також становлення здобувача вищої освіти як рефлексивного, дослідницько орієнтованого суб'єкта педагогічної діяльності у вищій школі.

Завдання вивчення навчальної дисципліни:

- сформуванню у здобувачів системне уявлення про теоретико-методологічні засади психології вищої школи як галузі наукового знання та практичної діяльності;
- поглибити знання про психологічні закономірності навчальної діяльності, особистісного розвитку та професійного становлення учасників освітнього процесу у закладі вищої освіти;
- ознайомити здобувачів вищої освіти з сучасними психологічними концепціями, діагностичними методами та прикладними технологіями роботи зі студентською аудиторією різного складу й рівня підготовки;
- розвинути вміння враховувати індивідуальні, вікові та соціокультурні особливості студентів у плануванні та реалізації освітнього процесу у вищій школі;
- сформуванню практичні навички психологічно обґрунтованої педагогічної взаємодії, конструктивного зворотного зв'язку та ведення проблемно-тематичної дискусії;
- сприяти формуванню компетентностей, необхідних для управління групою динамікою, розбудови ефективних педагогічних і науково-дослідницьких команд у закладі вищої освіти;
- ознайомити з психологічними основами забезпечення академічної мотивації, психологічного благополуччя та психологічної безпеки освітнього середовища у вищій школі;
- розкрити психологічні засади прийняття відповідальних управлінських рішень, здійснення консультативної діяльності та супроводу інноваційних змін у сфері вищої освіти.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач освіти повинен **знати:**

- предмет, структуру, методологічні засади та місце психології вищої школи в системі психологічних і педагогічних наук;
- психологічні закономірності та механізми навчальної діяльності студентів у закладі вищої освіти;
- вікові, індивідуальні та соціокультурні особливості здобувачів освіти як суб'єктів навчання у вищій школі;
- сучасні психологічні теорії мотивації, саморегуляції та академічної успішності здобувачів вищої освіти;
- психологічну структуру особистості викладача ЗВО, стилі педагогічної діяльності та закономірності професійного розвитку науково-педагогічного працівника;
- психологічні засади педагогічного спілкування, партнерської взаємодії та забезпечення психологічної безпеки освітнього середовища;
- закономірності групової динаміки, психологію лідерства та управління командою в педагогічній і науковій діяльності;
- психологічні чинники збереження професійного здоров'я, профілактики вигорання та підтримки благополуччя учасників освітнього процесу;
- психологічні механізми інноваційної діяльності, прийняття рішень в умовах невизначеності та супроводу змін у вищій освіті.

уміти:

- застосовувати психологічні знання для аналізу, діагностики та розв'язання проблемних ситуацій в освітньому процесі закладу вищої освіти;
- враховувати індивідуальні, вікові та соціокультурні особливості студентів у плануванні та реалізації освітньої діяльності;
- діагностувати мотиваційний профіль студентської групи та застосовувати психологічно обґрунтовані стратегії підтримки навчальної мотивації;
- будувати партнерську педагогічну взаємодію, здійснювати конструктивний зворотний зв'язок та ефективно вести проблемно-тематичну дискусію;
- аналізувати групову динаміку академічного колективу, управляти конфліктами та сприяти розвитку ефективних педагогічних і дослідницьких команд;
- рефлексувати власну педагогічну позицію, стиль діяльності та траєкторію професійного розвитку як науково-педагогічного працівника;
- застосовувати психологічні інструменти забезпечення психологічного благополуччя учасників освітнього процесу та здійснювати консультативну діяльність у межах власної компетентності;
- критично аналізувати освітні проблеми на межі психології та педагогіки, приймати відповідальні рішення та здійснювати психологічний супровід інноваційних змін у вищій школі.

Набуття компетентностей

Інтегральна компетентність (ІК):

Здатність розв'язувати проблеми, задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері освітніх, педагогічних наук.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК7. Здатність до міжособистісної взаємодії.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

СК3. Здатність враховувати різноманітність, індивідуальні особливості студентів у плануванні та реалізації освітнього процесу в закладі освіти.

СК6. Здатність управляти стратегічним розвитком команди в педагогічній, науково-педагогічній та науковій діяльності.

СК7. Критичне осмислення проблем у сфері освіти, педагогіки й на межі галузей знань.

Програмні результати навчання (РН):

РН3. Формувати педагогічно доцільну партнерську міжособистісну взаємодію, здійснювати ділову комунікацію, зрозуміло і недвозначно доносити власні міркування, висновки та аргументацію з питань освіти і педагогіки до фахівців і широкого загалу, вести проблемно-тематичну дискусію.

РН10. Приймати ефективні, відповідальні рішення з питань управління в сфері освіти/педагогіки, зокрема у нових або незнайомих середовищах, за наявності багатьох критеріїв та неповної або обмеженої інформації.

РН11. Здійснювати консультативну діяльність у сфері освітніх, педагогічних наук.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Психологія вищої школи як наука і практика.

Тема 2. Здобувач освіти як суб'єкт навчання у вищій школі.

Тема 3. Мотивація навчальної діяльності здобувачів освіти.

Тема 4. Психологія особистості викладача закладу вищої освіти.

Тема 5. Психологія педагогічного спілкування і партнерської взаємодії у закладі вищої освіти.

Тема 6. Психологія групи у вищій школі.

Тема 7. Психологічне здоров'я та благополуччя учасників освітнього процесу.

Тема 8. Психологія інновацій та змін у вищій освіті.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА**Основні**

1. Волошенко М. О., Азаркіна О. В. Психологія професійного спілкування: навч. посіб. Херсон : Олді плюс. 2021. 278 с.
2. Галян І. М., Галян О.І. Психологія професійної діяльності педагога: теоретико-емпіричний аналіз: монографія / Нац. ун-т «Львів. політехніка», Ін-т права, психології та інновац. освіти. Львів : БОНА. 2022. 219 с.
3. Закалик Г. М., Терлецька Ю. М., Шувар Н. М. Психологія розвитку та успіху особистості: навч. посіб. / Нац. ун-т «Львів. політехніка». Львів : Вид-во Львів. Політехніки. 2019. 487 с.
4. Калениченко Р. А. Педагогічна психологія : навч. посіб. для студентів. Київ : КНУБА. 2023. 187 с. URL: <https://surl.lu/tycrv>
5. Карамушка Л. М., Бондарчук О. І., Грубі Т. В. Методики дослідження перфекціонізму, трудоголізму та прокрастинації особистості [Текст] : метод. посіб. / Нац. акад. пед. наук України, Ін-т психології ім. Г. С. Костюка НАПН України, ДВНЗ «Ун-т менеджменту освіти», Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка. Київ ; Кам'янець-Подільський : Аксіома. 2019. 79 с.
6. Лукашов О. О. Психологія соціальної відповідальності особистості в період суспільних трансформацій: монографія. Київ: Бихун В. Ю. 2024. 347 с.
7. Лук'янова Л. Освіта дорослих: сучасні стратегії і практики в Україні та зарубіжжі : монографія. Київ: ТОВ «Юрка Любченка». 2020. 340 с.
8. Максименко С. Психологія когнітивних процесів : наук. посіб. / Нац. акад. пед. наук України, Ін-т психології ім. Г. С. Костюка. Київ : Людмила. 2022. 419 с
9. Методики дослідження психічного здоров'я та благополуччя персоналу організації : психол. практикум / Нац. акад. пед. наук України, Ін-т психології ім. Г. С. Костюка, Лаб. організац. та соц. психології, Укр. асоц. організац. психологів та психологів праці. Київ : Ін-т психології ім. Г.С. Костюка. 2023. 75 с. URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/56142>
10. Новікова Ж. М. Педагогічна психологія: навч. посіб. / Ж. М. Новікова ; Нац. ун-т «Львів. політехніка». Львів : Вид-во Львів. Політехніки. 2022. 147 с.
11. Поясок Т. Б., Беспарточна О. І., Квасник О. В. Педагогічна риторика та психологія комунікації: навч. посіб. для студентів закл. вищ. освіти / Кременчуц. нац. ун-т ім. Михайла Остроградського. Харків : Бровін О. В. 2023. 195 с.
12. Психологія вищої школи: навч. посіб. / [Софія Грабовська та ін.] ; за заг. ред. Софії Грабовської ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2024. 449 с.
13. Психологічний супровід навчання різних категорій дорослого населення : монографія / [Помиткін Е.О., Рибалка В.В., Ігнатович О.М., Павлик Н.В., Становських З.Л., Радзімовська О.В., Татаурова-Осика Г.П., Бастун М.В., Іванова О.В., Шевенко А.М., Заєць І.В., ЖмуркоМ.Д.; за ред. Н.В. Павлик. Київ, 2019. 475. URL: <https://surl.li/gxjslx>
14. Рибалка В. В. Психологія розвитку особистісної готовності педагогів до професійної діяльності: методичні рекомендації. Київ: Інститут педагогічної

освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, 2022. 76 с. URL: <https://surl.li/dpgzjs>

15. Слюсаревський М. М., Хазратова Н.В. Психологія груп : навч. посіб. / Нац. ун-т «Львів. політехніка». Львів : Вид-во Львів. Політехніки. 2022. 163 с.

16. Щербакова І. М., Харченко Т. Г. Психологія: теорія і практика [Текст] : навч. посіб. : [для студентів вищ. навч. закл.]. Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка. 2023. 363 с.

Допоміжні

1. Артюхіна Н. В., Кучеренко Р. О. Життєтворчі можливості особистості в дорослому віці. *Вікова та педагогічна психологія*, 51. 2023. С. 64-69. <https://doi.org/10.32782/2663-5208.2023.51.10>

2. Бобрикова Ю. Науково-педагогічна та інноваційно-педагогічна діяльність викладача вищої школи. *Перспективи та інновації науки*[онлайн]. 6(40). 2024. [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-6\(40\)-58-66](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-6(40)-58-66)

3. Зарицька В., Лапа В. *Психологія комунікативної толерантності в умовах інклюзивного навчання*: монографія. Херсон : Гельветика. 2019. 209 с.

4. Іваненко І. Психологія педагогічної мотивації викладачів у закладах вищої освіти. *Молодий вчений*. 1 (125). 2024. 79–84. <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2024-1-125-9>

5. Лук'янова Л., Добровські Т., Валасік М. Навчально-діяльнісна мотивація дорослої людини: психологічна сутність і структура. *Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи*, 24(2). 2023. С.10-25. [https://doi.org/10.35387/od.2\(24\).2023.10-25](https://doi.org/10.35387/od.2(24).2023.10-25)

6. Маслянікова І.В. Психологічний супровід освіти дорослих. *Теорія і практика сучасної психології*, 4(2). 2019. С. 40-44. <https://doi.org/10.32840/2663-6026.2019.4-2.8>

7. Налужна Т., Левандовська Х., Кримець С. Психолого-педагогічна культура як основа успішної професійної діяльності у вищій школі. *Перспективи та інновації науки*, 6(40). 2024. [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-6\(40\)-286-292](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-6(40)-286-292)

8. Тернавська Т.А., Данилко О.Г. Професійна самореалізація викладача закладу вищої освіти під час комунікації засобами дистанційного навчання. *Вісник науки та освіти*, 5(23). 2024. С. 1491-1502. [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-5\(23\)-1491-1502](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-5(23)-1491-1502)

9. Третьякова Т. М., Лазор К. П., Форманюк Ю. В. *Соціальна психологія*. Одеса : НУ «ОЮА». 2021. <https://doi.org/10.32837/11300.14395>

10. Цюняк О., Довбенко С. Професійна саморегуляція викладача закладу вищої освіти в умовах війни. *Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи*. 22(2). 2022. С.131-140. [https://doi.org/10.35387/od.2\(22\).2022.131-140](https://doi.org/10.35387/od.2(22).2022.131-140)

11. Шарлай Н., Соколенко В., Весніна Л. Особистісно-професійна педагогічна діяльність викладача у вищій школі. *Вісник науки та освіти*. 2(20). 2024. [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-2\(20\)-1307-1316](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-2(20)-1307-1316)

12. Ранок, V. Українська психологія XXI століття. Проблеми професійної підготовки психологів. *Herald of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine*. 6(1). 2024. С.1–8. <https://doi.org/10.37472/v.naes.2024.6109>

Інформаційні ресурси

1. Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О. Сухомлинського: офіційний сайт: [Електронний ресурс]. URL: <https://dnpb.gov.ua>

2. Закон України «Про вищу освіту»: [Електронний ресурс]. URL: <https://surli.cc/smnsnt>

3. Закон України «Про освіту»: [Електронний ресурс]. URL: <https://surl.lt/fqvujz>

4. Міністерство освіти і науки України: офіційний сайт: [Електронний ресурс]. URL: www.mon.gov.ua

Навчально-інформаційний портал БІНПО: офіційний сайт: [Електронний ресурс]. URL: <https://binpo.com.ua>